SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Talousvaliokunta, 8.2.2023

Ilmastovuosikertomus 2022

Markku Ollikainen
Ilmastopaneelin puheenjohtaja
Emeritusprofessori, Helsingin yliopisto

Yleisiä huomioita

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Ilmastovuosikertomus kehittynyt hyvään suuntaan

- Selkeä, etenemisen indikaattoreita käytössä, toimiva tiivistelmä
- Ehdotus: uuteen tarkastelu, kuinka ilmastosuunnitelmat etenevät numeeristen tavoitteiden valossa
- Edelleen toivotaan hallituksen suoraa kirjettä kansalaisille

Keskeisin kritiikki

- Maankäyttösektorin nettonielun lasku: ei huomioida kattavasti, ei arviota mahdollisten lisätoimien tarpeesta ja niistä koituvista kustannuksista
- Riittävyystarkastelujen skenaariot vanhentuneet, samoin KAISU ja MISU
- Ruuantuotannon päästövähennyspotentiaalia (16 Mt) ei käsitelty lainkaan

Fossiilipäästöjen kehitys

Päästökauppasektori (päästöt 20 Mt)

- Todistettu merkittävää päästöjen laskua – päästöt 20 Mt
- Ilmastopaneelin arvio: päästöt laskevat – vain 6 Mt vuonna 2035

Taakanjakosektori (-50 % vuoteen 2030, päästöt 28 Mt ➔ 17,1 Mt)

- Nielujousto menetetty: 0,45 Mt/v
- Painetta lisävähennyksiin muilla sektoreilla (0,6 – 1 Mt)
- Suurin päästövähennyspotentiaali*: liikenne 9,5 Mt, maatalous 6,3 Mt, erillislämmitys 2,4 Mt ja pienenergia ja työkoneet 4,3 Mt

*luvut 2021 päästötasoja

Mistä lisävähennykset?

Maatalous (metaani- ja typpidioksidipäästöt **6,3 Mt**)

- Lisätoimia löytyy: turvepeltojen raivaus luvanvaraiseksi, positiiviset kannustimet pellon käytön muuttamiseksi, ravintolisät märehtijöille
- Huom.: Uusi kansallinen CAP-suunnitelma ilmaston suhteen tehoton

Liikenne (9,5 Mt)

- Jakeluvelvoitteen tilapäinen alentaminen: päästöt kasvavat vuosina 2022-2023 perusuraan nähden 1,7 Mt & velvoitteen nosto korkealle 2024 aiheuttaa hintashokin
- Tarkistusvuonna 2025 – liikenteen kansallinen päästökauppa harkintaan
- Rahoitus v. 2023-2023: puutteita kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osalta

Asumisen erillislämmitys ja pienenergia (**6,7 Mt**)

- Lämmitystaparemontit; verotus fossiiliselle energialle, bio-osuuden kasvu, työkoneiden sähköistäminen

Maankäyttösektori (LULUCF)

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Vuosikertomuksen olisi tullut analysoida haasteita tarkemmin

Kausi 2021–2025 (vertailutasot ja no debit -rule)

- Laskennallisia päästöjä tulee Luken arvion mukaan noin 49–81 Mt
- *Päästöt on kompensoitava*: nieluyksiköiden hankinta, taakanjakosektorin päästöjen vähentäminen 2030 tavoitteen alapuolelle – merkittävä taloudellinen rasite

Kausi 2026–2030 (nielutavoite inventaariolaskennan mukaan)

- Tuleva nielutavoite 11,7 Mt – 17,8 Mt; lisää nielua tarvitaan minimissään 12 Mt
- Metsän kasvu, suometsien poimintahakkuut, metsäkadon vähentäminen, maaperäpäästöt 8-10 Mt)

Hiilineutraalius (lisää 5–6 Mt 2030 tilanteeseen)

- Hakkuiden sääntely: esim. noin 70 Mm3 eli vain 4 Mm3 vähemmän kuin viime aikojen keskiarvo (hakkuut ylittivät ensimmäisen kerran 70 Mm3 tason vasta vuonna 2016)
- Negatiiviset päästöt (BeCCS) tavoitteeksi: **5-6 Mt** tukemaan LULUCF-nielua

Tarpeen: nielun pelastusohjelma ja alijäämän kompensointisuunnitelma

Kehitysehdotuksia

- **Lisätoimien tarve:** tulisi joka kerta arvioida erikseen
- **Sopeutuminen:** ajantasainen katsaus ilmastoriskien kehitykseen, sopeutumisen seurantaan, ja toimien edistymiseen eri sektoreilla
- Ilmastolain tavoitteen mukaisesti arvio toteutuneen ilmastopolitiikan **oikeudenmukaisuusvaikutuksista**.
- **Ilmastopolitiikan johdonmukaisuuden arviointi** (jakeluvelvoitteen lasku, fossiilituet) sen varmistamiseksi, että kannustimet toimivat kohti vähähiilistä yhteiskuntaa

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel